

ГОЛОВА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

11/10-2089

18.01.2019

Генеральному прокурору України
ЛУЦЕНКУ Ю.В.

Шановний Юрію Віталійовичу!

Надсилаємо адресований Вам депутатський запит народного депутата України Вовка В. І., оголошений на засіданні Верховної Ради України 18 січня 2019 року, для розгляду і надання відповіді автору запиту і Голові Верховної Ради України у встановлений чинним законодавством 15-денний термін.

Додаток: депутатський запит на 7 арк. у 1 прим.

З повагою

А. ПАРУБІЙ

НАРОДНИЙ ДЕПУТАТ УКРАЇНИ

№ 207/04-878

" 15 " січня 2019 р.

Генеральному прокурору України
Луценку Ю.В.

ДЕПУТАТСЬКИЙ ЗАПИТ

*Щодо послідовності правової позиції та дій
прокуратури України стосовно виконання норм
Конституції України і законодавства України
з питань єдиного громадянства*

Шановний Юрію Віталійовичу!

Питання подвійного громадянства та наявності паспортів іноземних держав у представників влади усіх рівнів викликає в Україні значний суспільний резонанс та справедливе обурення громадян.

Комітет Верховної Ради України у закордонних справах останнім часом приділяє значну увагу цьому питанню. Зокрема, 7-8 листопада 2018 р. за моєю ініціативою Комітет у закордонних справах на своєму засіданні розглянув питання *«Про потенційні небезпечні наслідки паспортизації іноземними державами громадян України»* за участі народних депутатів України, керівників та представників низки центральних органів виконавчої влади, правоохоронних органів, органів спеціального призначення з правоохоронними функціями.

Під час розгляду зазначеного питання, народні депутати України - учасники засідання звернули особливу увагу на **необхідність притягнення до відповідальності представників органів влади, у т. ч. органів місцевого самоврядування, за добровільне набуття громадянства іншої держави, передусім на необхідність належної імплементациї передбаченої Конституцією України та законодавством України процедури втрати громадянства на цій підставі**.

Зокрема наголошувалося на існуванні в Україні **прецедентів застосування законодавчої норми про втрату громадянства України на підставі добровільного набуття громадянства іншої країни, законність яких була підтверджена рішенням судів, у т. ч. апеляційної інстанції**.

За результатами розгляду цього питання Комітет Верховної Ради України у закордонних справах звернувся з листом № 04-20/10-916 (239510) від 15 листопада 2018 р. до Кабінету Міністрів України з пропозицією, зокрема, дати доручення Державній прикордонній службі та іншим причетним центральним органам виконавчої влади невідкладно інформувати Державну міграційну службу України у разі встановлення документально підтверджених фактів добровільного набуття громадянства іншої країни представниками української влади, у т. ч. органів місцевого самоврядування, зокрема достовірних фактів наявності та добровільного використання ними паспорту громадянина іншої країни.

Також Комітет Верховної Ради України у закордонних справах звернувся з листом № 04-20/10-916 (239510) від 15 листопада 2018 р. до **Генеральної прокуратури України**, Служби безпеки України, Міністерства юстиції України, Міністерства закордонних справ України, Державної міграційної служби України та Державної прикордонної служби України з такою ж пропозицією з метою **забезпечення дотримання законодавства України з питань громадянства.**

13 грудня 2018 р. як відповідь Комітет у закордонних справах отримав лист **Генеральної прокуратури України №12/2-390вих-18** від 13 грудня 2018 р. за підписом заступника Генерального прокурора **Стрижевської А.А.**, в якому висловлена правова позиція, що свідчать про її некомпетентність та службову недбалість як заступника Генерального прокурора та **фактично заперечує законність Ваших дій як Генерального прокурора України** у питанні ініціювання в 2017 р. процедури втрати громадянства України народним депутатом України

У зв'язку з цим, слід зазначити наступне.

Згідно зі ст. 4 Конституції України «в Україні існує **єдине громадянство**. **Підстави набуття і припинення громадянства України визначаються законом**».

Тож Конституцією України передбачено єдине громадянство, тобто громадянин України не може мати громадянства іншої держави (чи кількох інших держав). Зокрема, про це зазначається у «*Конституція України. Науково-практичний коментар*» (2011), підготовленому з урахуванням практики Конституційного Суду України, Європейського суду з прав людини та досвіду застосування Конституції України редакційною колегією на чолі з академіком НАН України та НАПрН України В.Я. Тацієм та Головою Конституційного суду України А.С. Головіним.

У свою чергу, стаття 17 Закону України «Про громадянство» визначає підстави припинення громадянства України, зокрема **внаслідок втрати громадянства України.**

Водночас, на виконання конституційної норми про єдине громадянство однією з підстав для втрати громадянства України згідно з п. 1 ст. 19 Закону України «Про громадянство» визначено добровільне набуття громадянином України громадянства іншої держави, якщо на момент такого набуття він досяг повноліття. Датою припинення громадянства України у випадках, передбачених цією статтею зазначеного Закону України, є дата видання відповідного указу Президента України.

Відповідно до пункту 1 ст. 22 Закону України “Про громадянство України” **Президент України** приймає рішення і видає укази відповідно до Конституції України і цього Закону про прийняття до громадянства України і про припинення громадянства України.

Пунктом 1 ст. 23 Закону України “Про громадянство України” передбачено, що **Комісія при Президентові України з питань громадянства** розглядає заяви про прийняття до громадянства України, вихід з громадянства України та подання про втрату громадянства України і вносить пропозиції Президенту України щодо задоволення цих заяв та подань.

Згідно з пунктом 3 ст. 24 Закону України “Про громадянство України” **центральный орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері громадянства**, здійснює повноваження щодо підготовки подань про втрату особами громадянства України і разом із необхідними документами надсилання їх на розгляд Комісії при Президентові України з питань громадянства.

Центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері громадянства, відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України № 360 від 20.08.2014 р. “Про затвердження Положення про Державну міграційну службу України” є **Державна міграційна служба України**.

Таким чином, зазначені положення Конституції України та законодавства України повністю врегульовують питання правових наслідків та правової бази і механізму притягнення представників влади до відповідальності за добровільне набуття громадянства іншої країни.

В цьому контексті, наголошую, що на початку 2017 р. за Вашої активної участі як Генерального прокурора України мав місце **надзвичайно важливий прецедент застосування цих норм законодавства України щодо чільного представника української влади, який набув широкого суспільного розголосу.**

На той час діючий народний депутат України під час допиту у прокуратурі Автономної Республіки Крим в рамках порушеного проти нього кримінального провадження, за ознаками злочину, передбаченого частиною першою статті 111 Кримінального кодексу України (державна зрада), заявив, що він є громадянином Канади, і пред’явив відповідний паспорт іншої держави.

З огляду на те, що народний депутат України і. був членом депутатської фракції Радикальної партії Олега Ляшка, фракція РПЛ звернулася до Президента України Порошенка П.О. щодо припинення у встановленому законодавством порядку громадянства України народного депутата України у зв'язку зі встановленим документально підтвердженим фактом добровільного набуття ним громадянства іншої держави.

18 квітня 2017 р. Ви як Генеральний прокурор України, проявивши правову свідомість і волю та діючи у повній відповідності до законодавства України, звернулись до Міністра внутрішніх справ України Авакова А.Б. із проханням ініціювати через ДМС процедуру втрати громадянства України народним депутатом України, що стало прямим правовим наслідком добровільного використання ним паспорту іноземної держави.

Тож, згідно зазначених вище норм законодавства України був підготовлений та 29 квітня 2017 р. підписаний Президентом України Порошенком П.О. Указ Президента України № 119/2017 "Про припинення громадянства України та інших осіб", яким зокрема **припинено громадянство України на той момент діючого народного депутата України**

Повну відповідність законодавству України зазначеної процедури підтвердило рішення Окружного адміністративного суду міста Києва, який **відмовив у задоволенні позову** . до Вас як Генерального прокурора України, в якому він просив визнати протиправними Ваші дії як **Генерального прокурора України "щодо порушення перед Міністром внутрішніх справ Аваковим А.Б. питання про ініціювання втрати громадянства України"** (справа № 826/5663/17).

Звертаю увагу, що у рішенні Окружного адміністративного суду міста Києва у справі № 826/5663/17 зазначається таке.

З матеріалів справи вбачається, що Генеральний прокурор України листом № 01/1-45вих-17 від 18.04.2017 р. звернувся до Міністра внутрішніх справ України, яким повідомлено про **наявність підстав для вирішення питання про припинення громадянства України**

Крім того, зазначеним листом повідомлено, що прокуратурою Автономної Республіки Крим здійснюється досудове розслідування у кримінальному провадженні. за фактом вчинення злочину, передбаченого ст. 111 КК України. Під час досудового слідства як свідка допитано народного депутата України , який проживає в м. Києві.

У ході допиту і повідомив, що у 2005 році він звернувся до компетентних органів Канади щодо отримання посвідки на проживання в цій державі, яка надана йому того ж року, а **в подальшому ним отримано громадянство Канади** без відмови від громадянства України.

З листа також вбачається, що в ході допиту в межах кримінального провадження надано копії паспорта громадянина України та **паспорта громадянина Канади**.

Тож, як впливає з рішення суду, в межах кримінального провадження . було надано копію **паспорта громадянина Канади**, що і стало в подальшому підставою для Вашого звернення як Генерального прокурора України до Міністра внутрішніх справ України Авакова А.Б. із проханням ініціювати через ДМС процедуру втрати громадянства України народним депутатом України

Таким чином, саме

1) встановлена Генеральною прокуратурою України в межах кримінального провадження **наявність паспорта іноземної держави** у народного депутата України Артеменка А.В. та **добровільне його використання**, а також

2) **подальше надсилання цієї інформації до ДМС** шляхом направлення листа до Міністра внутрішніх справ України Авакова А.Б.

стало для ДМС документальним підтвердженням факту «добровільного набуття громадянства іншої країни» як підставою для початку процедури втрати ним громадянства України.

Звертаю увагу, що ініціювання Вами як Генеральним прокурором України процедури втрати громадянства України народним депутатом України Андрієм Артеменком та, як наслідок, **дострокове припинення Верховною Радою України у подальшому його повноважень як народного депутата України** було схвально сприйняте суспільством.

Водночас, у листі Генеральної прокуратури України до Комітету Верховної Ради України у закордонних справах № 12/2-390вих-18 від 13 грудня 2018 р. за підписом заступника Генерального прокурора Стрижевської А.А. абсолютно несподівано викладена цілком **протилежна позиція** щодо, начебто, відсутності правових наслідків добровільного набуття представниками української влади громадянства іншої держави.

Так, у листі Генеральної прокуратури України зазначено, що «*чинне законодавство України не передбачає ні відповідальності за порушення вимог щодо єдиного громадянства, ні механізму виявлення множинного громадянства. З огляду на викладене, встановленню відповідальності посадових осіб за добровільне набуття громадянства іншої держави має передувати унормування правового механізму виявлення випадків множинного громадянства та конкретизація повноважень державних органів з цих питань.*

Отже, за відсутності належної правової регламентації інформування ДМС про достовірні факти набуття представниками державних органів України громадянства інших держав не матиме правомірних наслідків».

Звертаю Вашу увагу, що така правова позиція, наведена у зазначеному листі Генеральної прокуратури України, не відповідає дійсності та свідчить про **некомпетентність і службову недбалість** заступника Генерального прокурора Стрижевської А.А., оскільки **втрата громадянства України та дострокове припинення повноважень народного депутата України**, як у вищенаведеному прикладі з народним депутатом України стало правовим наслідком добровільного набуття ним громадянства іноземної держави.

Саме після **інформування Вами** шляхом направлення листа до Міністра внутрішніх справ України Авакова А.Б. **Державної міграційної служби України про достовірний факт добровільного набуття Артеменком А.В. громадянства іншої держави** – наявність паспортного документу іноземної держави у Артеменка А.В. та добровільне використання ним цього паспорта, що були встановлені в рамках кримінального провадження – ДМС розпочало процедуру втрати громадянства, що й **мало прямий правовий наслідок** у вигляді втрати ним громадянства України та дострокового припинення його повноважень як народного депутата України.

Однак, попри те, що **законність Ваших дій як Генерального прокурора України** щодо ініціювання позбавлення громадянства України у зв'язку з наявністю та добровільним використанням ним паспорта іноземної

держави була підтверджена рішеннями Окружного адміністративного суду м. Києва та Київського апеляційного адміністративного суду, своєю правовою позицією, викладеною у листі до Комітету у закордонних справах, заступник Генерального прокурора Стрижевська А.А. фактично заперечила законність Ваших дій та по суті підтримала позовні вимоги Артеменка А.В., викладені у його позовній заяві до Окружного адміністративного суду м. Києва щодо визнання Ваших дій протиправними.

Таким чином, Генеральна прокуратура України очевидно зайняла дві протилежні правові позиції щодо виконання норм Конституції України і законодавства України з питань єдиного громадянства:

- визначену у Вашому листі до Міністра внутрішніх справ України Авакова А.Б. № 01/1-45вих-17 від 18 квітня 2017 р. із повідомленням про *"наявність достатніх підстав для вирішення питання про припинення громадянства України"* та проханням *"в установленому законодавством порядку ініціювати (через орган державної міграційної служби, підпорядкований МВС України) процедуру втрати громадянства України зазначеною особою"* (на підставі добровільного набуття громадянином України громадянства іншої держави – наявністю та добровільним використанням народним депутатом України Артеменком А.В. паспорту іноземної держави), та

- викладену у листі Генеральної прокуратури України до Комітету Верховної Ради України у закордонних справах № 12/2-390вих-18 від 13 грудня 2018 р. за підписом заступника Генерального прокурора Стрижевської А.А., в якому стверджується, що, начебто, *"інформування ДМС про достовірні факти набуття представниками державних органів України громадянства інших держав не матиме правомірних наслідків"*.

Враховуючи вищевикладене та керуючись ст. 15 Закону України "Про статус народного депутата України", пропоную Вам:

- дати офіційну відповідь з роз'ясненням правової позиції ГПУ з зазначеного питання з огляду на протилежні позиції, викладені у Вашому листі до Міністра внутрішніх справ України Авакова А.Б. із проханням ініціювати через ДМС процедуру втрати громадянства України народним депутатом України Андрієм *"у зв'язку з добровільним набуттям ним громадянства іншої держави"*, та у листі Генеральної прокуратури України до Комітету Верховної Ради України у закордонних справах за підписом заступника Генерального прокурора Стрижевської А.А., в якому заперечуються правові наслідки добровільного набуття представниками української влади громадянства іншої держави;

- порушити питання про дисциплінарну відповідальність заступника Генерального прокурора Стрижевської А.А. у зв'язку із зазначеним проявом некомпетентності та службової недбалості;

- доручити органам прокуратури України у разі встановлення, у т. ч. під час здійснення досудового розслідування у кримінальних провадженнях, фактів добровільного набуття громадянства іншої країни представниками української влади (у т. ч. органів місцевого самоврядування), зокрема добровільного

використання ними паспорту громадянина іншої країни, документувати такі факти та надавати відповідну інформацію Державній міграційній службі України.

Про розгляд мого депутатського запиту прошу поінформувати мене у встановлений законом термін.

З повагою

народний депутат України

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'Вовк' followed by a stylized flourish.

Вовк В.І.
(посв. № 207)